

SJÖBO
KOMMUN

Nödvattenplan för kommunens invånare

NÖDVATTENPLAN SJÖBO, BILAGA A

SJÖBO KOMMUN, TEKNISKA FÖRVALTNINGEN

Senast uppdaterad den 15 januari 2024

Framtagen av: Pia Fröjd, VA-ingenjör

Nödvattenplan för kommunens invånare

NÖDVATTENPLAN SJÖBO, BILAGA A

Innehållsförteckning

1. INLEDNING	2
2. NÖDVATTEN	2
2.1. VAD ÄR NÖDVATTEN?	2
2.2. VAD SKA NÖDVATTNET ANVÄNDAS TILL?	3
2.3. VAD SKA NÖDVATTNET INTE ANVÄNDAS TILL?	3
2.4. HUR MYCKET VATTEN FÅR DU?	3
2.5. TOALETT OCH HYGIEN	4
3. INFORMATION	4
4. ANSVAR	5
4.1. SJÖBO KOMMUNS ANSVAR	5
4.2. EGET ANSVAR	5
5. VATTENKVALITET VID NÖDVATTENFÖRSÖRJNING	7
5.1. KOKNING AV VATTEN	7
5.2. KVALITET I KRANARNA EFTER AVBROTT	8
6. VAR FINNS NÖDVATTEN?	8
7. ÖVRIGT	9
7.1. DEFINITIONER	9
7.2. REFERENSER	9

Nödvattenplan för kommunens invånare

NÖDVATTENPLAN SJÖBO, BILAGA A

1. Inledning

Nödvattenplanen aktiveras vid en händelse som orsakat eller förväntas orsaka ett avbrott i vattenförsörjningen längre än 12 h. Händelsen kan bero på problem med ledningsnät, elavbrott eller vid misstanke om odrickbart (otjänligt) vatten. Planen kan vara ett stöd vid såväl en driftstörning i ett mindre område som när hela eller stora delar av kommunen drabbas av störningar i dricksvattenförsörjningen.

Planen tar upp vad nödvatten är, vad som gäller om det finns vatten i kranarna men kommunen meddelar att det är nödvatten eller om kommunen meddelar att vattnet inte är drickbart (otjänligt). Planen tar även upp vilket ansvar man som invånare har att förbereda sig inför vattenavbrott och vad man gör om det inte kommer vatten i kranarna.

2. Nödvatten

2.1. Vad är nödvatten?

Nödvatten försörjer invånarna med dricksvatten antingen genom att nödvattentankar som ställs ut på olika platser i kommunen eller genom tillfälliga kranar, se bilder nedan.

Nödvatten kan även försörjas via vanliga ledningsnätet så det kommer som vanligt i kranarna. Kommunen meddelar när det är nödvattenläge som gäller. Då gäller det för kunderna att minska vattenuttaget till det minimala. Annars kan vattnet komma att behöva stängas av i kranarna.

2.2. Vad ska nödvattnet användas till?

Nödvattnet ska täcka behovet för mat och dryck för människor. De prioriterade samhällsviktiga verksamheterna, tex vård, omsorg och skola, behöver även extra vatten för sanitet och hygien.

2.3. Vad ska nödvattnet inte användas till?

Nödvattnet ska täcka behovet för mat och dryck för människor. VA-huvudmannen har inget lagkrav på sig att försörja varken **husdjur** eller **lantbruksdjur** med nödvatten. Detta gäller även lantgårdar som är anslutna till kommunalt dricksvatten.

Kommunen har inte ansvar att försörja **verksamheter** med vatten då nödvattenplanen tas i bruk. Däremot är verksamheter välkomna att hämta vatten för dricksvattenbehov för sina anställda.

Det är endast de prioriterade samhällsviktiga verksamheterna som får vatten levererat **för sanitet och hygien**. Sjöbo kommun har inget ansvar för att tillhandahålla alternativa sanitets- och hygienlösningar till övriga kunder i nödvattenläge.

Vatten till djur, toaletter, tvätt och hygien m.m. får hämtas från andra källor såsom sjöar, bäckar, trädgårdstunna, damm eller pool. Allmänheten har ett ansvar att finna egna lösningar för detta vattenbehov.

2.4. Hur mycket vatten får du?

Ett normalt vattenbehov bedöms till ca 140-200 liter vatten per person varje dygn. Av detta används endast 1-5 liter vatten till dricksvatten och matlagning, resten används till något annat så som till exempel bad, dusch och tvätt.

I en nödsituation i Sjöbo kommun beräknas det akuta vattenbehovet till 5 l per person varje dygn. För att vattnet ska räcka till alla under en längre tid får man inte hämta mer än sin eller sin familjs ranson varje dygn. Man får hellre hämta flera gånger än för mycket.

2.5. Toalett och hygien

Vattenbehovet för att sköta toalett och hygien överstiger överlevnadsbehovet på 5 liter per person och dygn. Det är dock viktigt att sköta sin hygien även under krissituationer. Sambandet mellan brist på vatten för att sköta personlig hygien och uppkomst och spridning av olika diarréer är väl känt enligt Livsmedelsverkets beredskapsplanering för dricksvatten (december, 2008).

Toaletter kommer fungera som vanligt, men man kan få spola med vatten från kanna/hink. Det är viktigt att de som drabbats av ett vattenavbrott tidigt inser att Sjöbo kommun inte kommer att kunna tillhandahålla vatten för spolning av toaletter eller för hygien. Man uppmanas istället att hämta vatten själv t ex från område som inte drabbats av avbrottet eller från något vattendrag eller pool. Även områden där det finns vatten i kranarna ska toaletterna spolas med annat vatten än dricksvatten i ett nödvattenläge.

Vid en långvarig kris kommer Sjöbo kommun om möjligt hjälpa till med att ställa ut vatten för toalett och hygien då det kan ha en avgörande roll för hälsa och smittspridning. Nödvatten för toalett och hygien ställs ut tidigast 3 dygn efter den akuta händelsens start och kommer tydligt märkas ut om det inte är dricksvattenkvalitet.

Tänk på att det är viktigt att skilja på flaskor/dunkar för rent dricksvatten och flaskor/dunkar med vatten från bäckar eller sjöar så att man inte får in bakterier i dricksvattnet.

3. Information

Om normala kommunikationssystem fungerar kommer information om driftstörning och var vatten kan hämtas skickas ut via den sms-funktion som kommunen idag använder¹ och via kommunens hemsida.

Vid akuta större händelser och/eller om normala kommunikationskanaler inte fungerar kan information även komma via informationsslinga i TV eller via radio (via VMA).

Om normala kommunikationssystem inte fungerar och vatten uteblir i kranarna kan information lämnas direkt i brevlåda eller via dörrknackning om det är en mindre avstängning i ett begränsat område, annars får man söka efter information vid trygghetspunkterna² eller hos kommunen.

¹ <https://www.sjobo.se/bygga-bo-och-miljo/vatten-och-avlopp/kommunalt-vatten-och-avlopp/sms-service-vid-driftstorning-pa-vatten-och-avloppsledningsnatet.html>. Lägg gärna till ert nummer om det saknas!

² Trygghetspunkterna: Emanuelskolan, Rosenlund, Solkullen, Storkskolan

4. Ansvar

4.1. Sjöbo kommuns ansvar

Sjöbo kommun måste följa föreskrifterna om dricksvatten i livsmedelslagstiftningen (LIVSFS 2001:30), vilket innebär att kommunen ska leverera ett säkert dricksvatten som uppfyller gällande lagkrav till anslutna abonnenter (år 2022 är det ca 14 000 personer i Sjöbo kommun).

Vid en händelse som orsakar avbrott i vattenförsörjningen påverkas inte kommunens grundläggande ansvar att försörja sina kunder med ett bra dricksvatten. Detta betyder att om det uppstår en akut händelse i form av leveransbrott eller kvalitetsproblem har Sjöbo kommun ansvaret att förse sina kunder med dricksvatten genom att man tillhandahåller nödvatten.

Kommunen har inte ansvar att leverera nödvatten till den del av befolkningen som inte är anslutna som dricksvattenabbonenter (år 2022 är det ca 5500 personer), men i praktiken kommer inte kommunen kunna särskilja på vem som får hämta nödvatten eller inte. Om personer med enskilda dricksvattenlösningar bli utan vatten, genom exempelvis elavbrott, är det troligt att även de hämtar vatten på kommunens uthämtningsställen. Samtliga av kommunens drygt 19 500 invånare har därför räknats in i nödvattenplanen.

4.2. Eget ansvar

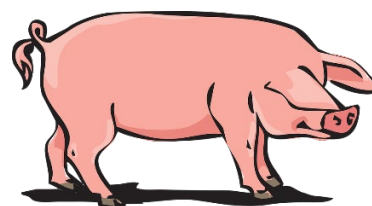
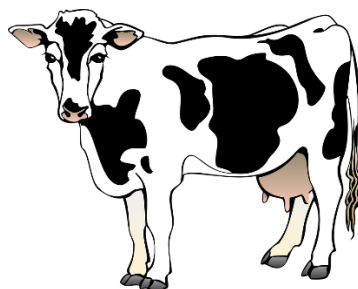
Alla konsumenter har ett ansvar att minska sin vattenförbrukning i de fall kommunen har en begränsad vattentillgång enligt kommunens ABVA.

Det ingår i kommunens nödvattenplan att hålla igång det ordinarie ledningsnätet i flera delar av kommunen, så många kunder kommer inte märka någon skillnad. Det är ändå viktigt att kunder med vatten i kranarna tar sitt ansvar för att minska sin vattenförbrukning i förhållande till de direktiv som går ut och inte missbruka förtroendet. Går för mycket vatten åt kan fler områden behöva stängas av för att vattnet ska räcka så länge som möjligt.

LANTBRUK OCH HUSDJUR

Sjöbo kommun har några lantbruk som kunder. Lantbrukarna bör behålla sin enskilda vattentäkt som en reserv eller alltid ha en annan reservlösning vid ett eventuellt vattenavbrott. Detta för att undvika att lantbruksdjur eventuellt blir utan vatten vid ett avbrott i dricksvattenleveransen.

VA-huvudmannen har inget lagkrav på sig att försörja lantbruksdjur eller husdjur med nödvatten, det faller på djurägarens ansvar.

VERKSAMHETER

Verksamheter som är beroende av kommunens dricksvatten, både i mängd och/eller tryck, har ett ansvar att finna alternativa lösningar eller upprätta en plan för agerande om dricksvattnet uteblir. Personalbehov, se under hushåll.

HUSHÅLL

- Alla kunder har ett ansvar att följa de anvisningar som VA-enheten ger.
- Alla kunder har ett ansvar att alltid ha vatten hemma i en kanna eller dunk för att kunna klara ett akut avbrott på ledningsnätet under några timmar.
- Alla kunder måste själva ha en eller flera vattendunkar/kärl som de kan hämta nödvatten i vid ett eventuellt dricksvattenavbrott. Kärlen ska vara helt rena. Kommunen tillhandahåller inga vattendunkar/kärl till allmänheten.
- Alla invånare har ett eget ansvar att hämta vatten på den plats man är anvisad till. Detta för att minska köbildning.
- Invånare som är oroliga tenderar att hämta mer vatten än vad som är berättigat. Det är viktigt att allmänheten tar sitt ansvar och endast hämtar/använder efter sitt minimi-behov, annars räcker inte vattnet till alla.
- Vatten till djur, toaletter, tvätt och hygien m.m. får hämtas från andra källor såsom sjöar, bäckar, trädgårdstunna, damm eller pool. Alla kunder har ett eget ansvar att skapa alternativa lösningar för djur samt sanitet och hygien.
- Kunder som har fortsatt tryck i ledningsnätet under nödvattensituation har samma skyldighet att minska sitt vattenbehov som kunder som måste hämta vatten. Tex att minimera spolningen i toaletter och användande av dusch med dricksvatten och hämta annat vatten för spolning.

5. Vattenkvalitet vid nödvattenförsörjning

Enligt Livsmedelsverkets föreskrifter om dricksvatten (SLVFS 2001:30) ska vattnet som tappas ur kranar och nödvattentankar vara ett fullgott dricksvatten. Provtagning görs av kommunen enligt gällande lagstiftning.

Nödvatten som levereras genom ledningsnätet och tappas ur kranar: har fullgod dricksvattenkvalitet om inte kommunen går ut med särskilda kokningsrekommendationer. Om alla kommunikationskanaler är utslagna och kommunen inte kan nå ut med information rekommenderas alltid att vattnet kokas.

Nödvatten som levereras via tank: Vattensäckarna som finns i nödvattentankarna är invändigt sterila när de tas i bruk och de är tillverkade av material som får vara i kontakt med livsmedel. Vid ett kortare avbrott kan man som invånare lita på att vattnet är helt säkert att dricka. Vid ett längre avbrott kan kvalitetsproblem på grund av bakterietillväxt i tankarna uppstå och kokning av vattnet kan vara nödvändig. Detta kommer då tydligt märkas ut på vattentankarna.

5.1. Kokning av vatten

Om vattenkvaliteten i ledningsnät eller nödvattentankar inte kan garanteras vara säker kommer invånarna uppmanas att koka sitt vatten.

Kokningsrekommendationer kan gå ut även om det inte är ett nödvattenläge och när det är fullt tryck som vanligt i kranarna.

VAD SKA KOKT VATTEN ANVÄNDAS TILL??

Vid kokningsrekommendation, tänk på att kokat dricksvatten ska användas till allt man tar in i munnen. Exempelvis:

- Saft eller andra drycker som ska blandas med vatten.
- Vatten att brygga kaffe med eftersom kaffebryggaren inte värmer vattnet tills det kokar
- Is
- Att skölja frukt och grönsaker som inte kokas
- Borsta tänderna
- Matlagning där maten inte kokas.

Att sköta övrig hygien och tvätt gör man som vanligt, men tänk på att inte svälja vatten eller ta in det i munnen när du duschar/badar.

Barn ska inte leka i dusch/bad eller i vattenspridare, barnbassänger eller liknande så länge kokningsrekommendationen gäller.

Är du orolig för dina djur, kontakta veterinär.

HUR SKA KOKNING GÅ TILL?

Koka upp vattnet i en kastrull eller vattenkokare tills det bubblar kraftigt. Låt det koka några minuter. Bakterier, virus och parasiter dör när vattnet kokar.

Håll upp det kokta dricksvattnet i en väl rengjord kanna, flaska eller annan behållare och låt det svalna. Förvara vattnet i rumstemperatur eller svalare, gärna i kylskåp.

5.2. Kvalitet i kranarna efter avbrott

Efter en avstängning kan det förekomma missfärgningar i vattnet och vattnet kan uppfattas som grumligt/grått. Grumlighet/grått vatten beror ofta på små, små luftbubblor i vattnet.

Missfärgningar beror på att beläggningar som finns på insidan ledningarna kan släppa när man rör på ledningar och ventiler eller ändrar strömningsriktning på vattnet. Detta är inget farligt utan helt naturligt. Det kan dock missfärga tvätt. Spola i ledningarna tills vattnet blivit helt klart.

När ett större område av ledningsnätet varit avstängt/trycklöst under en längre tid kan bakterier ha trängt in i ledningssystemet. När det kommer tryck/vatten i ledningarna igen kan vattnet vara otjänligt att dricka och man bör då koka vattnet.

6. Var finns nödvatten?

Det går inte att beskriva vattenförsörjningen i en nödvattenplan så att varje invånare alltid ska veta var de kan hämta vatten. Hur och var kommunen kommer kunna förse invånarna med dricksvatten är beroende på vilken händelse som ligger bakom avstängningen. Ibland kan delar av ledningsnätet vara i drift, medan andra delar försörjs med nödvattentankar. **Det är viktigt att de kunder som inte blir av med sitt vatten i kranen tar sitt ansvar att minska sin vattenförbrukning i förhållande till de direktiv som går ut för att vattnet ska räcka till så länge som möjligt.**

Vid behov kommer kommunen gå ut med information om var nödvattentankar placeras eller vatten kan hämtas. Nödvattentankar kommer ställas upp på 1-2 ställen per ort/by, men på flera ställen i Sjöbo tätort.

Sjöbo kommun har delats in i olika områden för nödvattenförsörjning. Antalet nödvattentankar som ställs ut är beroende av hur många människor som förväntas till hämt-stationen. Det är därför viktigt att kunderna går till den station som de tilldelas.

7. Övrigt

7.1. Definitioner

Nödvatten: Det är det högst tillfälliga dricksvatten som VA huvudmannen är skyldig att leverera till samhällsviktiga verksamheter och abonnenter vid en störning i dricksvattenförsörjningen. Nödvatten levereras vanligtvis med tankar och tankbilar, men kan även levereras via utkastare från ledningsnätet eller via ordinarie ledningsnät.

Nödvattenförsörjning: Motsvarar en liten del av den ordinarie dricksvattenförsörjningen. Nödvattenförsörjning används vid avbrott i ordinarie dricksvattenförsörjning, och baseras på att vatten ofta levereras på annat sätt än via kranarna i huset.

Hämtstation: Det är den plats dit medborgarna och verksamheterna hänvisas till för att hämta nödvatten.

VMA: Viktigt meddelande till allmänheten (VMA) är ett varningssystem som används för att varna och informera allmänheten i samband med olyckor och risker för olyckor.

Extraordinär händelse: Avses i lagen om Extra ordinära händelser 2006:544. En händelse som avviker från det normala, innebär en allvarlig störning eller överhängande risk för en allvarlig störning i viktiga samhällsfunktioner och kräver skyndsamma insatser från en kommun eller ett landsting. Denna händelse är ofta oväntad och får oftast hanteras av flera instanser för en gemensam insats.

Kund: En abonnent ansluten till kommunal dricksvattenförsörjning.

7.2. Referenser

BILDER

- Framsida: Nödvattenplan, Trelleborgs kommun, 2021
VA Syd, Mynewsdesk, Ny nödvattenplan för Lunds kommun
- Sid 2: Eget foto
Nationellt nödvattenmaterielager "VAKA" Livsmedelsverket, Hanterande av Combotankar, <https://crest.se/combotankar-montering/>
- Sid 3: www.freeimages.com
Newsner Stories Sverige, [https://sv.stories.newsner.com/knep/du-kan-ha-skalat-potatis-fel-i-hela-ditt-liv-har-ar-smarta-knepet-du-borde-spana-in/
\[www.pixabay.com\]\(http://www.pixabay.com\)](https://sv.stories.newsner.com/knep/du-kan-ha-skalat-potatis-fel-i-hela-ditt-liv-har-ar-smarta-knepet-du-borde-spana-in/www.pixabay.com)
- Sid4: Hallands nyheter
www.pixabay.com
- Sid 5-6: www.pixabay.com

INFORMATION OCH TIPS OCH IDÉER HAR HÄMTATS FRÅN:

Livsmedelsverkets föreskrifter om dricksvatten (SLVFS 2001:30)

Trelleborgs nödvattenplan